

בחדרי חרדים

היוצר רון עופר הצליח לשכנע את בכיר העדה החרדית שמואל פפנהיים האנטי ציוני ואת ח"כ אברהם רביץ לפתוח צוהר לעולמם לטובת סרט תיעודי • סיפורו המדהים של חילוני שהצליח לפרוץ את הדלת הנעולה של החרדים, להסתדר עם אלוהי הרייטינג מ"קשת", ואפילו לגרום לפפנהיים לשיר בפסקול ולבקר בסינמטק

הפלג הקיצוני בעדה החרדית, והעורך לשעבר של ביטאון העדה, אנטי ציוני מובהק שבשרוולו כמה הפגנות ענק נגד המדינה בכ"ל ומצעד הגאווה בפרט. הרמות השנייה היא ח"כ הרב אברהם רביץ (יהדות התורה), האנטי תזה לפפנהיים, אם תרצו. הוא להם בלח"י ושירת בצה"ל, ושותף כבר שנים במיינסטרים הישראלי. 2006 הייתה שנת בחירות לכנסת והשניים ניהלו מעין משחק של חתול ועכבר. בזמן שרביץ ציפה במתח למספר המנדטים שתקבל יהדות התורה, פפנהיים עקב בכיליון עיניים דווקא אחר אחוזי אי ההצבעה. ההשתתפות בבחירות מבחינתו היא "ייהרג ובל יעבור". רביץ בעיניו הוא חוטא גדול יותר מאחרון החילונים. בהפגנות של פפנהיים קולו של הכרוז מהדהד למרחקים: "ציונים אינם יהודים", והקהל עונה בקול גדול "גוועלד", קריאה המשקפת צורך עמוק להביע התנגדות וסלידה. "פפנהיים לא מתעניין באלטרנטי טיבה. הוא רואה את עצמו כמוחה. אלה אנשים שמקדישים את כל חייהם למחאה מבלי שהם באמת אומרים מה הם רוצים. הם בעצם אומרים רק מה הם לא רוצים, וזה קטע מרתק. תחשוב עליי יך מבלה את כל חייך בלצעוק מה לא, במקום להגיד מה כן", מסביר עופר, שהצליח לא רק לחדור עם המצלמות אל אחת הקיילות הכי סגורות שיש, אלא גם להביא את פפנהיים למצב שבו הוא משתף פעולה, מתבטא בחופשיות (יחסית) מול המצלמות ואפילו שר בהקלטות הפסקול. לאורך הסרט פפנהיים מתגלה בשיא הפרדוקסליות שלו: מצד אחד מאוד חשוב לו להתבטא, מאידך הוא מייצג קהילה שכמעט ויותר לחלוטין על חופש הפרט. אולי זו הסיבה שהוא כבר לא עורך את ביטאון "העדה", לאחר שהוא שם בפתחות יתר.

סקרנות. התחלנו לפטפט, ולנגד עיניי נשקפה לפתע אישיות מאחורי הכובע. הדמוניזציה של ציבור זה לפני הבחירות לא פסיחה עליי. אישיות רבותי, אישיות. תכונות. דעות. אופי. תהיות אנושיות. הכול היה שם מולי והפכנו לסחבקים, עם המסטינג וכל הקלישאות. נכון שחלק ניכר מדפוסי ההתנהגות של החרדים מוזכר עדר כבשים, אבל מה עם החילונים – עדר הכבשים שסוגר ל"האח הגדול" ולקניון מלחה? מאז נשבעתי באמי היקרה לגלות קצת יותר סקרנות ואמפתיה כלפי הציבור הזה שנקרא חרדים, וכבר לפני שהספקתי להגיד "שטריימל" קיבלתי מייל מגלריה ברבור בנחלאת לגבי הקרנת הסרט "גיוואלד". מי אמר שאין לחילונים יכולות קוסמיות?

שמאלנים גזענים

"גיוואלד" הוא הסרט הראשון מתוך שלושה בסדרת הסרטים התייעודיים "חרדים", של הבמאי והתסריטאי רון עופר (37), נשוי פלוס שניים, ויוהאי חקק (38), אנתרופולוג וכתב לענייני חרדים בעברו. הסדרה הופקה עבור "קשת", וזיינית ערוץ 2. מובן שעם הגישה ההומנית שאמצתי, יצאתי לראות את הסרט בגלריית ברבור המקסימה. הסרט הראשון, שצולם בשנים 2006–2007 והוקרן בפסטיבל הסרטים האחרון בסינמטק (יולי 2008), עוסק בשאלה הכי בסיסית בעולם החרדי: תוקפה של מדינת ישראל בעולם הרוחני. במרכז הסרט, כמו גם בשאר הסרטים, עומדות שתי דמיונות מרכזיות: שמואל חיים פפנהיים, הדובר הבלתי רשמי של

גילוי לון

צילום: שימי נכטיילר

ע רב הבחירות לערייה גיליתי את החרדים מחדש. השעה הייתה 3:00 לפנות בוקר כשהילכתי אחוזי סקרנות עם מגאפון ביד אל עבר כיכר ספרא. המגאפון לא היה לצורכי תעמולה חס וחלילה, הוא נור עד לזרוע בלבול. כימים של בחירות, העיר הופכת למגרש משחקים הזוי שהכול מותר בו, ואני ניצלתי את המאורע כדי לשאוג את נשמתו לתוך המגאפון במטרה לבחון את מיינותם של התושבים כלפי ערימת השטויות שיוצאת לי מהפה. כשהגעתי לרחבת כיכר ספרא, ראיתי את ההמון החרדי נע כגוף אחד, שחור, גדול ומאיים. תחושת חרדה וחלה בגרוני, בטני נתפסה מהלחץ והרגשתי כאילו עוד שנייה אני הופך לבור בת אגרוף שתפרק את ההמון מתסכולו. מצבו של פרוש היה רע למהדרין בשעה זו, מה שלא ממש תרם לאווירה המתוחה בכיכר ובטח שלא הסיר את האיום על האני הפיזי שלי. זה, והעובדה שאני אחד מתוך השניים וחצי חילונים היחידים ששהו שם באותו זמן. ועוד עם מגאפון. החלטתי לשבור את המתח וקראתי במגאפון שזו בושה שלופו עדיין לא סידר לנו שערים לסטננה בכיכר ספרא. מחאה היא דבר יחסי הרי. הם התגודדו סביבי, לא הבינו אילו סמים אני מערבב ומה לעזאזל אני רוצה מהם. במי קום להפליא בי את מכותיהם, כמו שהנחתי שיקרה, הם הביעו